НАВЧАЛЬНО - НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

University of Opole (Poland)

International Slavis University (Macedonia)

Cooperative Trade University of Moldova

«Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування»

присвячена пам'яті професора Г. П. Жемели

30 вересня 2026 року

Матеріали
Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
30 вересня 2026 року

Полтава
2026

УДК 633:631.559:006.015.5:631.5
У 71

Редакційна колегія:

Гангур В. В. – завідувач кафедри рослинництва Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник.

Маренич М. М. – директор навчально – наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики

Jolanta Bojarszczuk - Doctor, adjunct, Institute of Soil Science and Plant Cultivation – State Research Institute in Puławy

Писаренко В. М. - професор кафедри захисту рослин Полтавського державного аграрного університету, професор, доктор сільськогосподарських наук

Бараболя О. В. – доцент кафедри рослинництва, завідувач Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Шакалій С. М. – доцент кафедри рослинництва, фахівець другої категорії Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування, присвячена пам'яті професора Г. П. Жемели: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 30 вересня 2026 р.). Полтава :ПДАУ, 2026. 181 с.

ISBN

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора Г. П. Жемели, за результатами досліджень щодо: перспективних напрямів вирощування продукції рослинництва; якості, стандартизації та сертифікації продукції рослинництва; актуальних проблем інноваційної економіки в АПВ, 4R технологій в агровиробництві; інноваційних напрямів зберігання та переробки продукції рослинництва, харчових технологіях. Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів та здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно- правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика урожайності й якості продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних і відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол N 1 від 08.10.2026 року)

© Автори тез, включені до збірника, 2026
© Полтавський державний аграрний університет,2026

Гангур В. В., Черниш М. Р., Каламбет В. В. *ЕФЕКТИВНІСТЬ ФОНІВ МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ЯКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ НАСІННЯ ТА ВИХОДУ ОЛІЇ СОНЯШНИКУ* 102

Рибальченко А. М. *ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИРОЩУВАННЯ НУТУ ЗВИЧАЙНОГО* 105

Маренич М. М., Рибальченко А. М., Ворчаков О. О. *ДОСЛІДЖЕННЯ СОРТІВ СОЇ ЗА РІВНЕМ ПРОЯВУ ЦІННИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОЗНАК* 108

Yeremko Liudmyla, Hanhur Volodymyr, Staniak Mariola, Czopek Katarzyna, Stępień-Warda Anna. *THE ROLE OF LEGUMES IN COMBATING PLANT PROTEIN SHORTAGE* 111

Піщаленко М. А., Мищенко О. В., Павлюченко С. О. *ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ БОРОТЬБИ ІЗ ШКІДНИКАМИ РІПАКУ* 114

Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Голтвяниця Т. О.*ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА БАГАТОРІЧНУ ДИНАМІКУ ЕНТОМОКОМПЛЕКСУ ЗЕРНОВИХ КОЛОСОВИХ КУЛЬТУР* 117

Піщаленко М. А., Кручина О. Б. *ОСОБЛИВОСТІ СОРТІВ І ГІБРИДІВ ПЕРЦЮ СОЛОДКОГО, АДАПТОВАНИХ ДО УМОВ МАЛООБ'ЄМНИХ ТЕХНОЛОГІЙ* 119

Піщаленко М. А., Карпенко О. Г., Кучеренко М. І.*ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРОВАНОГО ЗАХИСТУ КУЛЬТУР ВІД ЗАХІДНОГО КВІТКОВОГО ТРИПСА FRANKLINIELLA OCCIDENTALIS (PERGANDE) В УМОВАХ ЗАХИЩЕНОМУ ҐРУНТІ* 122

Піщаленко М. А., Коцюруба І. О., Степанов А. О. *БІОЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХИЖИХ КЛІЩІВ - ФІТОСЕЇД ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У ЗАХИЩЕНОМУ ҐРУНТІ* 125

Піщаленко М. А., Аврамов Я. І., Корольчук Р. Ю. *СУЧАСНА ІНТЕГРОВАНА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ЯБЛУНІ ВІД ЯБЛУНЕВОЇ ПЛОДОЖЕРКИ* 128

Піщаленко М. А., Григоренко С. Г., Гришко Р. В. *ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ КАПУСТИ ВІД ОСНОВНИХ ШКІДНИКІВ* 130

Піщаленко М. А., Бирюк М. Е., Шаренко В. А. *ВДОСКОНАЛЕННЯ БІОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ШКІДНИКІВ СОЇВ УМОВАХ ЛІСОСТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ* 133

Піщаленко М. А., Клітний А. В., Куліш А. І. *ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПОЛУНИЦІ ВІД КОМПЛЕКСУ ОСНОВНИХ ШКІДНИКІВ* 135

Піщаленко М. А., Коломак О. С., Олейніченко А. А. *ОПТИМІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ МОРКВИ ВІД КОМПЛЕКСУ ФІТОФАГІВ У СУЧАСНИХ АГРОЦЕНОЗА* 138

2. ЯКІСТЬ, СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА 141

Кайнаш А. П., Будник Н. В. *ВПЛИВ РОСЛИННИХ ЕКСТРАКТІВ НА* 141

Піщаленко Марина Анатоліївна
канд. с.-г. наук, доцент
ORCID ID: (0000-0001-8954-8256)
Коломак Олександр Сергійович
Олейніченко Артем Артурович
бакалавр
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

ОПТИМІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ МОРКВИ ВІД КОМПЛЕКСУ ФІТОФАГІВ У СУЧАСНИХ АГРОЦЕНОЗА

Формування високого й товарного врожаю моркви посівної (Daucus carota L.) неможливе без контролю організмів, які пошкоджують рослини в різні періоди їх розвитку. Видовий склад фітофагів змінюється залежно від попередника, погодних умов, технології вирощування та особливостей конкретного поля. Значної шкоди здатні завдавати морквяна муха Psila rosae (F.), морквяна цистоутворююча нематода Heterodera carotae, попелиці, личинки коваликів та інші ґрунтові шкідники. Їх негативний вплив проявляється через пошкодження листкового апарату й коренеплодів, ослаблення рослин, втрату товарності продукції, а для сисних комах — також через участь у поширенні окремих вірусних інфекцій. Тому захист посівів повинен базуватися на поєднанні різних способів регулювання, а не на систематичному застосуванні одного типу засобів [1 - 3].

Запобігання масовому накопиченню фітофагів починається ще до сівби. Поле під моркву варто добирати з урахуванням попереднього використання ділянки та поширення спеціалізованих шкідників у минулі роки. Триваліший інтервал між повторним вирощуванням культури на одному місці обмежує накопичення організмів, життєвий цикл яких тісно пов’язаний із морквою. Додатковий ефект забезпечує віддалення нового посіву від площ, де культура росла попереднього сезону. Після завершення збирання важливо не залишати джерела підтримання популяції, а впродовж вегетації - контролювати бур’янисту рослинність, зокрема представників родини Apiaceae. Якщо на полі існує загроза нематодного ураження, необхідно уникати переміщення заражених часток ґрунту разом із технікою та інвентарем [1].

Прийняття рішень упродовж сезону має спиратися на фактичні спостереження. Для визначення активності дорослих особин морквяної мухи придатні клейові пастки. Їх показники доцільно аналізувати не ізольовано, а разом із температурними умовами та фазою розвитку рослин. Так можна своєчасніше встановити період, коли ризик заселення посіву підвищується. Стан популяцій попелиць оцінюють під час систематичного огляду надземних органів, особливо молодого листя. Водночас за підозри на наявність H. carotae доцільним є обстеження ґрунту та врахування фітосанітарної історії ділянки. Отже, моніторинг перетворює захисні заходи з календарної процедури на реакцію на реальну ситуацію в агроценозі [1, 2].

Додаткові можливості для зниження втрат створює правильний вибір сортового матеріалу. Дослідження останніх років підтверджують, що генотипи моркви можуть неоднаково реагувати на пошкодження окремими видами комах, а отже, сортова складова має потенціал для включення до комплексної програми [3]. Водночас навіть менш сприйнятливий сорт не усуває потреби в інших заходах. До нехімічних способів можна віднести коригування строків технологічних операцій, застосування фізичних бар'єрів на невеликих площах та створення умов для діяльності природних ворогів шкідників. Для організмів, частина розвитку яких відбувається в ґрунті, перспективними є біологічні агенти, ефективність яких значною мірою визначається вологістю, температурою та способом внесення [1, 3].

Найскладнішим об'єктом контролю залишається морквяна муха, оскільки личинка після проникнення в коренеплід стає малодоступною для більшості оперативних заходів. Це зміщує акцент із боротьби з уже наявним пошкодженням на попередження заселення. Просторова ізоляція, відстеження льоту дорослих комах, своєчасне проведення технологічних операцій і видалення джерел подальшого розвитку шкідника повинні працювати як єдиний комплекс.

У дрібнотоварному виробництві або на обмежених ділянках корисним доповненням може бути сітчасте укриття, яке фізично перешкоджає потраплянню імаго до рослин. Результативність такого прийому залежить від своєчасності встановлення бар'єру та відсутності шкідника під ним на початку використання [1].

Пестицидне втручання в інтегрованій програмі не повинно бути автоматичною відповіддю на сам факт виявлення фітофага. Перед обробкою необхідно оцінити інтенсивність заселення, потенційну небезпеку для врожаю, стадію розвитку шкідника й наявність корисних організмів.

Застосовувати можна лише засоби, дозволені чинними регламентами для відповідної культури та цільового об'єкта. Якщо виникає потреба в кількох обробках, препарати слід добирати з урахуванням відмінностей у механізмах дії, щоб не створювати постійного селекційного тиску на популяцію. Особливо виваженого підходу потребують попелиці: поряд із їх кількістю слід враховувати можливу участь у перенесенні вірусів та присутність природних ентомофагів [2].

Таким чином, інтегрована система захисту моркви має бути гнучкою і формуватися відповідно до фітосанітарних умов конкретної ділянки. Основне навантаження доцільно переносити на попереджувальні заходи, раціональне чергування культур, санітарію поля, просторову організацію посівів та регулярні обліки шкідників. Сортові особливості, фізичні бар'єри й біологічні способи контролю розширюють набір доступних нехімічних інструментів.

Застосування пестицидів повинно доповнювати ці заходи лише тоді, коли очікувані втрати виправдовують втручання.

Така побудова захисту сприяє збереженню якості коренеплодів, раціональнішому використанню засобів захисту рослин і зменшенню небажаного впливу технології на агроценоз.

Список використаної літератури

1. Virić Gašparić H., Jurković A., Lemić D. Integrated pest management approaches for two major carrot pests - the carrot root fly and carrot cyst nematode. Journal of Central European Agriculture. 2022. Vol. 23, No. 1. P. 69–81. DOI: 10.5513/JCEA01/23.1.3380.
2. University of California Statewide Integrated Pest Management Program. Carrot Pest Management Guidelines: Aphids. UC Agriculture and Natural Resources. Updated 2024.
3. Haan N. L. et al. Evaluating the impact of cultivar selection on carrot weevil (Coleoptera: Curculionidae) damage and foliar insect pest assemblages in carrot. Journal of Economic Entomology. 2023. Vol. 116, No. 6. P. 2085–2094.
4. University of California Statewide Integrated Pest Management Program. Carrot Pest Management Guidelines. UC Agriculture and Natural Resources. Revised 2024.
5. Agriculture and Agri-Food Canada. Integrated pest management research for carrot rust fly and carrot weevil. Pest Management Centre. 2022–2025.